

Nr 47

Utlåtande i anledning av motioner angående datateknikens inverkan på den enskildes integritet.

I de likalydande, till allmänna beredningsutskottet hänvisade motionerna I:301 av herrar *Björk* och *Dahlberg* samt II:332 av herr *Hugosson m. fl.* hemställes, att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte anhålla att de problem som datateknikens utveckling medför i fråga om den enskildes integritet göres till föremål för utredning genom tilläggsdirektiv till integritetsskyddskommittén eller i annan lämplig form.

Motionärerna framhåller att datateknikens utveckling är på väg att skapa nya problem i fråga om den enskilde medborgarens rätt till privatliv. Olika myndigheter och institutioner har rätt att insamla och registrera uppgifter, ofta av ömtålig personlig natur om enskildas förhållanden i syfte att skapa en bättre grundval för samhällets aktivitet. Från samhällets synpunkt kan databehandling av sådana uppgifter erbjuda betydande fördelar. För den enskilde uppstår däremot problemet att inte endast myndigheter utan i vissa fall även utomstående personer får insyn i förhållanden av privat natur. Särskilt intresse tilldrar sig tillkomsten av s. k. databanker, där det är möjligt att samla uppgifter ur personregister av de mest skiftande slag, samt de tekniska möjligheterna att automatiskt överföra informationer från en datamaskin till en annan. Utvecklingen kan framkalla farhågor för att myndigheter erhåller alltför stort inflytande över enskilda, om inte tillräckliga rättsliga och tekniska garantier mot missbruk av uppgifter finns. Väl så allvarligt är emellertid — anför motionärerna — att olika privata institutioner kan tänkas utnyttja datatekniken för en systematisk kartläggning av enskildas förhållanden.

Motionärerna uttalar att de redovisade problemen bör underkastas en mera systematisk prövning. Statsmakterna synes vara medvetna om att frågan fått en tilltagande aktualitet. I interpellationssvar 1967 har anförts, att integritetsskyddskommittén kommer att uppmärksamma de olika problem som den moderna tekniken kan ge upphov till på personrättens område. Motionärerna framhåller, att direktiven till denna kommitté dock inte innehåller hänvisning till de problem som datateknikens utveckling kan tänkas medföra. Kommitténs huvuduppdrag är också av så omfattande och komplicerad karaktär, att en prövning av frågor kring datatekniken i vart fall kan befaras bli avsevärt fördröjd. Samtidigt är datatekniken på utomordentligt snabb frammarsch inom svensk administration.

Om integritetsskyddskommittén anses böra behandla de i motionerna berörda frågorna synes det enligt motionärerna i varje fall lämpligt att kommittén erhåller tilläggsdirektiv härom. De problem som datatekniken aktualiserar är emellertid av

delvis annan karaktär än de problem som kommittén i första hand har att behandla. I viss utsträckning synes de ha särskilt nära samband med sekretesslagstiftningen. Särskild teknisk expertis är även erforderlig. Motionärerna uttalar att det noga bör prövas i vilka former ett utredningsarbete på detta område bör bedrivas.

Utskottet

Motionärerna framhåller att datateknikens utveckling skapar problem i fråga om den enskilde medborgarens rätt till privatliv och hemställer att dessa problem blir föremål för utredning.

Utskottet delar motionärernas uppfattning att datatekniken och särskilt tillkomsten av databanker och möjligheten att överföra information mellan olika dataregister kan ge upphov till svårlösta konflikter med den enskildes rätt till integritet.

Chefen för justitiedepartementet har i dagarna tillsatt en ny utredning om offentlighet och sekretess beträffande allmänna handlingar m. m. Bland de frågor som skall utredas nämns i direktiven särskilt de som sammanhänger med datateknikens utnyttjande i offentlig förvaltning. Det framhålles därvid att övergången till ADB har väckt oro framför allt beträffande riskerna för opåkallade ingrepp i den personliga integriteten.

Vidare har chefen för justitiedepartementet tillkallat utredning angående kreditupplysningsverksamheten. Inom ramen för denna utredning avses närmare undersökas under vilka förutsättningar enskilda skall få göra sammanställningar och analyser på grundval av offentligt material med hjälp av ADB-teknik.

Genom dessa båda utredningar synes motionärernas önskemål bli tillgodosedda. Utskottet finner sig inte böra tillstyrka bifall till motionerna utan hemställer, att riksdagen anser de likalydande motionerna I:301 och II:332 besvarade med vad utskottet ovan anført.

Stockholm den 13 maj 1969

På allmänna beredningsutskottets vägnar:

NANCY ERIKSSON

Närvarande:

från f ö r s t a kammaren: herrar Oscar Carlsson (s), Hedlund (s), Eric Peterson (fp), Ernst Olsson (cp), Hansson (s), fru Landberg (s), herr Ove Karlsson (s) och fröken Pehrsson (cp);

från a n d r a kammaren: fru Eriksson i Stockholm (s), herrar Rimås (fp), Nilsson i Bästekille (m), fru Ekroth (s), herrar Johansson i Simrishamn (s), Andersson i Örebro (fp), Johansson i Växjö (cp) och Green (s).